

Кондрич В.В.

Національний університет «Одеська юридична академія»

АНТИКОРУПЦІЙНИЙ СУД В УКРАЇНІ: ІСТОРИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ, ОБРАННЯ МОДЕЛІ ТА ЗАПРОВАДЖЕННЯ

Статтю присвячено дослідженню передумов створення, обрання моделі та процесу запровадження в Україні Вищого антикорупційного суду. Наголошено, що створення спеціалізованої антикорупційної судової інституції в Україні обумовлено системною нездатністю наявної судової системи здійснювати правосуддя у корупційних справах щодо високих посадовців. Установлено, що критичний стан сфери здійснення правосуддя в Україні обумовив прийняття низки нормативних актів, спрямованих на підвищення ефективності діяльності та відновлення суспільної довіри до основних інститутів судової системи. До таких нормативних актів відносяться, зокрема, закони України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні», «Про забезпечення права на справедливий суд», «Про судоустрій і статус суддів», Стратегія реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 рр., інші законодавчі акти. Зазначено, що до процесу запровадження Вищого антикорупційного суду були долучені антикорупційні активісти, міжнародні урядові та неурядові організації, зокрема Рада Європи, GREKO, Міжнародний валютний фонд, Європейська комісія «За демократію через право» (Венеціанська комісія), інші міжнародні партнери, за масштабної підтримки яких та з використанням світового досвіду створення спеціалізованих антикорупційних судових установ було зроблено перші кроки до впровадження системи антикорупційних інституцій в Україні. З'ясовано, що процес становлення антикорупційного суду супроводжувався дискусіями щодо статусу та організаційної структури цього органу як у політичній сфері, так і в експертному середовищі. Визначено, що під час запровадження антикорупційного суду підготовлена низка нормативно-правових актів щодо введення до системи судоустрою України нової інституції. Встановлено, що на основі поданих та розглянутих законопроектів з урахуванням думки міжнародної спільноти у 2018 році було прийнято Закон України «Про Вищий антикорупційний суд», яким систему судоустрою доповнено новою інституцією – Вищим антикорупційним судом.

Ключові слова: протидія корупції, спеціалізовані антикорупційні інституції, Вищий антикорупційний суд, антикорупційна юстиція.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку антикорупційного законодавства та запровадження спеціалізованих антикорупційних інституцій розпочався в Україні у 2014 році.

Прийняття низки антикорупційних законів 2014 року («Про запобігання корупції» [1], «Про Національне антикорупційне бюро України» [2] та інших) відбулося за участі міжнародних партнерів України з урахуванням передових світових і європейських стандартів у сфері протидії злочинності, на підставі рекомендацій Групи держав щодо боротьби з корупцією (GREKO), антикорупційних рекомендацій Плану дій з лібералізації візового режиму з ЄС, рекомендацій Венеціанської комісії, пропозицій Програми підтримання вдосконалення врядування та менеджменту (SIGMA).

Водночас із метою забезпечення ефективної діяльності новостворених органів у протидії

корупції високих посадовців все частіше поставало питання щодо запровадження спеціалізованого антикорупційного судового органу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання запровадження та функціонування спеціалізованих антикорупційних судових органів знайшли відображення в роботах А. М. Білецької, О. Л. Макаренкова, Д. В. Малетова, О. О. Меньялова, Р. Ю. Половинкіної, О. А. Савицького, В. М. Трепака, І. О. Хайдарової та інших дослідників.

Мета роботи – дослідження історичних передумов створення, обрання моделі та запровадження антикорупційного суду в Україні.

Виклад основного матеріалу. Як слушно зазначається фахівцями, в Україні тривалий час не існувало ефективної стратегії боротьби з корупцією, що ускладнювало налагодження дієвого

механізму її подолання. Саме тому після прийняття Закону України «Про запобігання корупції» було прийнято Антикорупційну стратегію на 2014-2017 рр. [3], яка визначила перелік основних заходів, спрямованих на запобігання та протидію цьому явищу в середньостроковій перспективі [4, с. 72].

У розділі 3 Антикорупційної стратегії констатовано, що судова влада є однією з найбільш корумпованих сфер української держави і повністю дискредитувала себе в очах суспільства та бізнес-середовища. Відтак, одним із головних завдань щодо протидії корупції та повернення довіри з боку громадськості й міжнародних партнерів, Стратегія визначила запобігання корупції у судовій системі та органах кримінальної юстиції.

Враховуючи неналежний стан правосуддя в державі, Верховною Радою України прийнято низку законів, спрямованих на підвищення ефективності діяльності та відновлення суспільної довіри до основних інститутів судової системи. До них відносять закони України «Про відновлення довіри до судової влади в Україні» від 08.04.2014 р. [5] та «Про забезпечення права на справедливий суд» від 24.02.2015 р. [6].

Ці закони спрямовані на спрощення доступу громадян до правосуддя, запровадження прозорих конкурсних процедур добору суддів, вдосконалення механізму відповідальності суддів та очищення суддівського корпусу.

Важливим концептуальним документом у сфері реформування судової влади стала Стратегія реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 рр., схвалена Указом Президента України від 20.05.2015 р. № 276/2015 [7]. Стратегія орієнтувала на підвищення рівня ефективності роботи судових і правоохоронних органів у боротьбі з організованою злочинністю і корупцією.

Одним із результатів реалізації Стратегії стало внесення у 2016 р. відповідних змін до Конституції України [8], покликаних привести систему організації вітчизняної судової влади у відповідність до міжнародних і європейських стандартів щодо незалежності судів і суддів та ефективності здійснення правосуддя [9, с. 42].

У тому ж році прийнято і новий Закон України «Про судоустрій і статус суддів» [10]. Статтею 18 цього закону передбачалося, що у випадках, визначених законом, може запроваджуватися спеціалізація суддів із розгляду конкретних категорій справ. Питанням діяльності вищих спеціалізованих судів присвячено Главу 4.

Згідно зі ст. 31 цього закону, в системі судоустрою діють вищі спеціалізовані суди як суди першої та апеляційної інстанцій із розгляду окремих категорій справ, зокрема Вищий антикорупційний суд (далі – ВАКС). Відповідно до п. 16 Прикінцевих та перехідних положень закону суд мав бути утворений, а проведення конкурсу на посади оголошено протягом дванадцяти місяців з дня набрання чинності законом, що визначає спеціальні вимоги до суддів цього суду.

Як і в інших країнах, необхідність створення спеціалізованих антикорупційних органів в Україні обумовлена тим, що структурні та організаційні недоліки наявних органів не давали їм змоги ефективно виконувати превентивну та репресивну функції боротьби з корупцією. Отже, українським законодавцем використано світовий досвід щодо створення інституцій, спеціально спроектованих для ведення посиленої боротьби з корупцією, які поєднують як запобіжні, так і репресивні елементи [11, с. 146].

Активну кампанію за створення антикорупційного суду проводили антикорупційні активісти, заручившись підтримкою авторитетних міжнародних організацій. Ці інституції спочатку неохоче долучалися до створення ВАКС, але згодом стали незамінною рушійною силою його створення. Так, парламентська Асамблея Ради Європи ухвалила Резолюцію 2145 (2017) від 25.01.2017 р. «Функціонування демократичних інститутів в Україні», якою заохотила органи влади нашої держави створити спеціалізований антикорупційний суд та боротися з поширенням корупції у судовій владі, що необхідно для успіху в боротьбі з корупцією загалом.

Ідея створення спеціалізованого антикорупційного судового органу в Україні отримала схвальну оцінку у звіті GREKO, ухваленому на 76 пленарному засіданні цієї організації (19-23.06.2017 р.), де зазначено, що, незважаючи на винятковий крок зі створення спеціалізованих антикорупційних судів, який держави GREKO роблять рідко, у випадку України група експертів організації однозначно погоджується з необхідністю його створення з метою забезпечення ефективного розгляду корупційних справ стосовно високих посадовців [12].

Міжнародним валютним фондом створення ВАКС зроблено умовою для надання Україні фінансування на суму 1,9 млрд. доларів США. Крім цього, ЄС у Меморандумі про взаєморозуміння з Україною [13] у вересні 2018 р. надання фінансової допомоги обумовив аналогічним чином [14].

Співробітництво з метою забезпечення належної ефективності правосуддя, зокрема щодо впровадження антикорупційного суду, передбачено Планом дій Ради Європи для України на 2018-2021 рр. [15]. Пунктом 2.3. цього плану, зокрема, передбачено, що Рада Європи в тісній координації з іншими міжнародними організаціями, які працюють у цій сфері, пропонуватиме конкретну допомогу, аби сприяти загальному моніторингу за проведенням антикорупційних реформ і подальшому зміцненню антикорупційних установ.

Протягом 2015-2018 рр. в українському політикумі та експертному середовищі тривали дискусії щодо статусу та організаційної структури антикорупційного суду.

Серед перших законопроектів, спрямованих на створення антикорупційного суду та поданих на розгляд Верховної Ради України, були проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» (щодо запровадження обов'язкової спеціалізації суддів з розгляду корупційних і пов'язаних з корупцією правопорушень)» (законопроект № 6529 від 31.05.2017 р.) [16] та проект Закону України «Про антикорупційні суди» (законопроект № 6011 від 11.02.2017 р.) [17].

Законопроект № 6011 пропонував систему антикорупційних судів у складі ВАКС, який би здійснював правосуддя в якості суду першої інстанції у справах, підслідних НАБУ, та Антикорупційної палати касаційного кримінального суду Верховного Суду України.

Зовсім інший підхід до створення системи антикорупційних судових інституцій запропоновано в законопроекті № 6529, який передбачав введення спеціалізації суддів з розгляду справ про корупційні злочини та адміністративні правопорушення, пов'язані з корупцією, в усіх місцевих загальних і апеляційних судах, а також утворення в Касаційному кримінальному суді окремої палати для здійснення правосуддя як судом касаційної інстанції у кримінальних провадженнях щодо корупційних злочинів. Обидва законопроекти не отримали схвальних висновків міжнародного експертного співтовариства, зокрема Венеціанської комісії.

Так, у Висновку Венеціанської комісії CDL-AD (2017) 020 від 09.10.2017 р. [18] зазначалося, що законопроект № 6011 потребує низки доопрацювань, зокрема щодо розмежування функцій апеляційної палати та самого ВАКС, а також запровадження додаткових гарантій незалежності органу, що призначає суддів, від законодавчої та виконавчої гілок влади тощо.

Щодо законопроекту № 6529 Комісія категорично наголосила на тому, що його положення не відповідають міжнародним зобов'язанням України. Для Комісії не було зрозумілим, яким чином призначення спеціалізованих суддів у всіх загальних місцевих судах, апеляційних судах і Верховному Суді може бути виправдане та реалізоване на практиці. Також для Комісії видалося сумнівним, що передача справ про корупційні правопорушення всіх видів на розгляд спеціалізованим суддям стане дієвим засобом посилення боротьби з корупцією серед вищих посадових осіб.

З урахуванням викладених зауважень Венеціанська комісія запропонувала Президенту України подати до парламенту свій проект закону про антикорупційний суд, який би враховував рекомендації, що містились у Висновку CDL-AD (2017) 020.

На виконання цих рекомендацій Президентом України до Верховної Ради України у грудні 2017 р. подано проект Закону України «Про Вищий антикорупційний суд» (законопроект № 7440 від 22.12.2017 р.) [19].

Законопроект передбачав створення ВАКС як постійно діючого вищого спеціалізованого суду в системі судоустрою України. До повноважень суду він відносив здійснення правосуддя в якості суду першої та апеляційної інстанції у кримінальних провадженнях щодо злочинів, віднесених до його підсудності кримінальним процесуальним законом, а також здійснення судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у цих провадженнях.

Тим не менше, цей проект також отримав чимало критичних зауважень від міжнародних організацій, незалежних міжнародних і вітчизняних експертів. Одним із головних зауважень було те, що норми законопроекту штучно звужували повноваження Громадської ради міжнародних експертів під час проведення конкурсу на зайняття посади судді ВАКС.

Інші зауваження та застереження міжнародних партнерів стосувалися процедури відбору суддів, юрисдикції (підсудності справ) ВАКС – вона повинна була відповідати юрисдикції НАБУ та САП.

Критиці піддавалися штучно завищені вимоги до членів Громадської ради міжнародних експертів, складність процедури ініціювання питання щодо не добросовісності кандидатів на посади суддів, недостатня прозорість процедури оцінювання суддів і оприлюднення документів про це,

а також не чіткі критерії відбору кандидатів, що не дозволяло запобігти можливим маніпуляціям [20, с. 611].

З іншого боку, українські парламентарії тривалий час ухилялися від внесення до законопроекту норми, яка б розширювала повноваження Ради. Законодавчий процес супроводжувало їх намагання максимально обмежити кількість потенційно непідконтрольних владі голосів міжнародних експертів Європейського Союзу, ОБСЄ, Ради Європи, GREKO, яким надавалося право блокувати недобросовісних (але зручних для влади) кандидатів у судді [20, с. 610].

Критиками судової реформи також стверджувалося, що в концепції антикорупційного суду закладено чимало інструментів для маніпуляцій, передусім у процесі відбору суддів. Дехто стверджував, що формування паралельної системи судів лише збільшить вірогідність корупційних проявів завдяки призначенню довірених суддів і встановленню особливого порядку розподілу справ між цими суддями.

Згадувалась і незначна в цілому кількість справ, підслідних НАБУ, що ставило питання про недоречність створення окремого суду, а також необхідність значних бюджетних і часових витрат на створення нового судового органу та його обслуговування [21, с. 122].

Тим не менше, після досягнення компромісу з міжнародними партнерами 07.06.2018 р. Закон України «Про Вищий антикорупційний суд» було прийнято.

Після прийняття «основного» закону, 21.06.2018 р. парламентом прийнято Закон України «Про утворення Вищого антикорупційного суду» [22]. Цим законом передбачалось утворення ВАКС, місцезнаходження, юрисдикція і статус якого визначаються Законом України «Про Вищий антикорупційний суд». Закон зобов'язував Кабінет Міністрів України вжити в межах компетенції заходів, пов'язаних з утворенням ВАКС, а Державну судову адміністрацію України – заходів, необхідних для реалізації цього закону.

За результатами конкурсного відбору Президент України указом від 11.04.2019 р. № 128/2019 [23] призначив на посаду 27 суддів ВАКС, а указом від 11.04.2019 р. № 129/2019 [24] – 11 суддів Апеляційної палати ВАКС.

Перші збори суддів ВАКС відбулися 07.05.2019 р. На них строком на три роки обрано голову суду, шістьох слідчих суддів із запровадженням для них відповідної спеціалізації. Зборами прийнято рішення про початок роботи ВАКС

з 05.09.2019 р. Оже, антикорупційний суд став замикаючою ланкою в системі антикорупційної юстиції, оскільки розслідування корупційних злочинів віднесено до підслідності НАБУ, процесуальне керівництво здійснюється САП, а логічним продовженням процесу є розгляд цих проваджень ВАКС [25, с. 127].

Слід зазначити, що суперечки щодо запровадження ВАКС продовжують тривати і після прийняття відповідного закону та початку діяльності суду. Так, 22.07.2020 р. до Конституційного Суду України 49 народними депутатами України направлено Конституційне подання щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України «Про Вищий антикорупційний суд» [26]. Передусім, на думку авторів подання, ВАКС за своїм статусом має всі ознаки особливого суду, оскільки: 1) утворений для розгляду невеликої кількості штучно виділених кримінальних проваджень; 2) розглядає справи щодо окремих категорій осіб; 3) процедури відбору та призначення на посаду судді цього суду суттєво відрізняються від конституційної (загальної) процедури відбору та призначення суддів; 4) у цій судовій установі наявна своя система інстанцій.

Відтак, на думку суб'єктів права на конституційне подання, це порушує положення ч. 6 ст. 125 Конституції України, згідно з яким утворення особливих судів в Україні не допускається.

Крім того, у поданні наголошується на неконституційності положень щодо порядку внесення змін до цього закону, штучних обмежень до кандидатів на посади суддів ВАКС, незначної і формальної ролі Вищої ради правосуддя у формуванні суддівського корпусу.

З позицією суб'єктів права на конституційне подання не погодились представники міжнародних експертних організацій. Так, експертами Антикорупційної ініціативи ЄС в Україні (EUACI), програми USAID «Нове правосуддя» та IDLO обґрунтовано зазначено, що суб'єкт конституційного подання побудував власну аргументацію на хибному трактуванні норм закону та Конституції України, що зумовлено буквальним підходом до тлумачення їх змісту. На думку експертів, ВАКС не має ознак особливого чи надзвичайного суду, Громадська рада міжнародних експертів не здійснює вирішального (надмірного) впливу на призначення суддів ВАКС, конституційне право на оскарження рішень ВАКС забезпечено, норми закону відповідають принципам рівності та юридичної визначеності. Всі окремі

положення Закону України «Про Вищий антикорупційний суд», конституційність яких спірна, на думку експертів, є такими, що відповідають Конституції України (є конституційними), як і закон у цілому [27].

Аргументоване спростування доводів, викладених у конституційному поданні, подано до Конституційного Суду України представниками Верховної Ради України та Президента України в Конституційному Суді України, головами Верховного Суду, Ради суддів України, комітетів Верховної Ради України з питань правової та антикорупційної політики, представником Правління Центру політико-правових реформ.

Представники наукового співтовариства, попри висловлення низки зауважень, також перебувають на позиціях відповідності Конституції України окремим положенням Закону України «Про Вищий антикорупційний суд» і закону в цілому.

Нині ухвалою колегії суддів Конституційного Суду України відкрито конституційне прова-

дження у справі, що розглядається Великою палатою Суду з 17.12.2020 р.

Висновки. Створення спеціалізованої антикорупційної судової інституції в Україні обумовлено системною нездатністю наявної судової системи здійснювати правосуддя у корупційних справах щодо високих посадовців.

Запровадження ВАКС відбулося за масштабної підтримки антикорупційних активістів, міжнародних урядових та неурядових організацій із використанням світового досвіду створення спеціалізованих антикорупційних судових установ.

Питання статусу та організаційної структури антикорупційного суду було предметом тривалих дискусій серед українського політикуму та експертного середовища. Суперечки щодо запровадження ВАКС продовжують тривати й після прийняття відповідного закону та початку діяльності суду, свідченням чого є намагання окремих політичних сил довести невідповідність Закону України «Про Вищий антикорупційний суд» у Конституційному Суді України.

Список літератури:

1. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (дата звернення: 23.05.2021).
2. Про Національне антикорупційне бюро України : Закон України від 14.10.2014 р. № 1698-VII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18#Text> (дата звернення: 24.05.2021).
3. Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014-2017 роки : Закон України від 14.10.2014 р. № 1699-VII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1699-18#Text> (дата звернення: 22.05.2021).
4. Гжибовська Т. С. Пріоритетні напрями формування антикорупційної політики України в сучасних умовах. *Сучасне суспільство*. 2018. Вип. 2 (16). С. 63-77.
5. Про відновлення довіри до судової влади в Україні : Закон України від 08.04.2014 р. № 1188-VII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1188-18#Text> (дата звернення: 19.05.2021).
6. Про забезпечення права на справедливий суд : Закон України від 24.02.2015 р. № 192-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/192-19#Text> (дата звернення: 21.05.2021).
7. Стратегія реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки : схвалена Указом Президента України від 20.05.2015 р. № 276/2015. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/276/2015#Text> (дата звернення: 15.05.2021).
8. Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя) : Закон України від 02.06.2016 р. № 1401-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1401-19#Text> (дата звернення: 20.05.2021).
9. Шемшученко Ю. С. Судова влада в Україні : сучасна доктрина, механізми та перспективи реалізації. Стенограма наукової доповіді на засіданні Президії НАН України 21.12.2016 р. *Вісник Національної академії наук України*. 2017. № 2. С. 37-47.
10. Про судоустрій і статус суддів : Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text> (дата звернення: 26.05.2021).
11. Ярмиш О., Мельник Р. Спеціалізовані антикорупційні інституції : світовий досвід та національна модель. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. 2015. № 2. С. 144-155.
12. Запобігання корупції серед народних депутатів, суддів та прокурорів : звіт за результатами оцінки (Україна) : ухвалено на 76 пленарному засіданні GRECO (Страсбург, 19-23.06.2017р.). URL: <https://rm.coe.int/grecoeval4rep-2016-9-p3-76-greco-19-23-2017-/1680737206>(датазвернення: 15.05.2021).
13. Меморандум про взаєморозуміння між Україною та Європейським Союзом від 14.09.2018 р. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_001-18#Text (дата звернення: 18.05.2021).

14. Кузь І. Я., Стівенсон М. К. Вищий антикорупційний суд України : Інновації для безстороннього правосуддя. URL : <https://www.u4.no/publications/ukraines-high-anti-corruption-court-ukrainian.pdf> (дата звернення: 16.05.2021).
15. Рада Європи : план дій для України на 2018-2021 роки : ухвалено Комітетом Міністрів Ради Європи 21.02.2018 р. URL : <https://rm.coe.int/coe-action-plan-for-ukraine-2018-2021-ukr/1680925bec> (дата звернення: 14.05.2021).
16. Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» : проєкт Закону України від 31.05.2017 р. № 6529. URL : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=61934 (дата звернення: 13.05.2021).
17. Про антикорупційні суди : проєкт Закону України від 11.02.2017 р. № 6011. URL : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=61038 (дата звернення: 13.05.2021).
18. Висновок CDL-AD (2017) 020 щодо законопроєкту про антикорупційні суди і законопроєкту про внесення змін до закону «Про судоустрій і статус суддів» (щодо запровадження обов'язкової спеціалізації суддів з розгляду корупційних і пов'язаних з корупцією правопорушень) від 07.10.2017 р. URL : <https://vkksu.gov.ua/userfiles/doc/perelik-dokumentiv/vysnovok%20antycor2017.docx> (дата звернення: 14.05.2021).
19. Про Вищий антикорупційний суд : проєкт Закону України від 22.12.2017 р. № 7440. URL : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63218 (дата звернення: 13.05.2021).
20. Скребец О. В. Антикоррупционные суды : опыт зарубежных стран и украинская модель. Актуальные проблемы научного обеспечения государственной политики Российской Федерации в области противодействия коррупции : сборник трудов по итогам Третьей Всероссийской научной конференции с международным участием. Екатеринбург : Ин-т философии и права УрО РАН, 2019. С. 599-619.
21. Жаркова Г. Г. Роль антикоррупційного суду в системі запобігання корупції. Злочинність у глобалізованому світі : Матеріали XVI Всеукраїнської кримінологічної конференції для студентів, аспірантів та молодих вчених (м. Харків, 12.12.2017 р.). За заг. ред. А. П. Гетьмана, Б. М. Головкина. Х. : Право, 2017. С. 120-122.
22. Про утворення Вищого антикорупційного суду : Закон України від 21.06.2018 р. № 2470-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2470-19#Text> (дата звернення: 12.05.2021).
23. Про призначення суддів Вищого антикорупційного суду : Указ Президента України від 11.04.2019 р. № 128/2019. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/128/2019#Text> (дата звернення: 25.05.2021).
24. Про призначення суддів Апеляційної палати Вищого антикорупційного суду : Указ Президента України від 11.04.2019 р. № 129/2019. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/129/2019#Text> (дата звернення: 25.05.2021).
25. Риб'янець С. А., Шемет У. Р. Порівняльно-правове осмислення нагального функціонування Вищого антикорупційного суду України. Правова держава : історія, сучасність та перспективи формування в Україні : матеріали XVIII Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Дніпро, 28.02.2020 р.). Дніпро : ДДУВС, 2020. С. 126-128.
26. Конституційне подання щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України «Про Вищий антикорупційний суд» від 22.07.2020 р. URL : https://ccu.gov.ua/sites/default/files/3_349_2020.pdf (дата звернення: 17.05.2021).
27. Спільний висновок від 01.10.2020 р. щодо відповідності Конституції України (конституційності) Закону України «Про Вищий антикорупційний суд», розроблений проектами міжнародної технічної допомоги (Антикорупційна ініціатива ЄС в Україні, програма USAID «Нове правосуддя» та IDLO) в межах загальної підтримки антикорупційної та судової реформ в Україні. URL : https://rpr.org.ua/wp-content/uploads/2020/10/AmicusCuriae-VAKS-final-style_01_102.pdf (дата звернення: 14.05.2021).

Kondrych V.V. ANTI-CORRUPTION COURT IN UKRAINE: HISTORICAL PREREQUISITES, CHOOSING THE MODEL AND IMPLEMENTATION

The article is devoted to the study of the prerequisites for creating, choosing a model and the process of implementation of the High Anti-Corruption Court in Ukraine. It was noted that the establishment of a specialized anti-corruption judicial institution in Ukraine is due to the systemic inability of the existing judicial system to carry out justice in corruption cases against high-ranking officials. It was established that the critical state of the sphere of justice in Ukraine caused the adoption of a number of regulations acts for increasing the efficiency of activities and restoring public trust in the main institutions of the judicial system. Such normative acts include, in particular, the laws of Ukraine "On Restoration of Trust in the Judiciary in Ukraine", "On Ensuring the Right to a Fair Trial", "On Judiciary and Status of Judges", the Strategy for Reforming the Judicial system, Judiciary and Related Legal Institutions for 2015-2020, and other legislative acts. It was noted

that anti-corruption activists, international governmental and non-governmental organizations, including the Council of Europe, GREKO, the International Monetary Fund, the European Commission for Democracy through Law (Venice Commission), other international partners with extensive support of which and using the world experience of establishing specialized anti-corruption judicial institutions the first steps to implement the system of anti-corruption institutions in Ukraine were taken, were involved in the implementation of the High Anti-Corruption Court. It was found that the process of formation of the Anti-Corruption Court was accompanied by discussions on the status and organizational structure of this body both in the political sphere and in the expert environment. It was determined that in the process of introducing the Anti-Corruption Court, a number of normative legal acts that concerned the introduction of a new institution to the judiciary system of Ukraine were prepared. It was established that on the basis of the submitted and considered draft laws, taking into account the opinion of the international community, in 2018 the Law of Ukraine "On the High Anti-Corruption Court" was adopted, according to which the judiciary system of Ukraine is supplemented by a new institution – the High Anti-Corruption Court.

Key words: *anti-corruption, specialized anti-corruption institutions, High Anti-Corruption Court, anti-corruption justice.*